СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LIII. Ч. 140. НЮ ЙОРК і ДЖЕРЗІ СИТІ, четвер, 19-го липня 1945. No. 140. NEW YORK and JERSEY CITY, Thursday, July 19, 1945. VOL. LIII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

СОВЄТИ МАЮТЬ ДІСТАТИ БІЛІОН ДОЛЯРІВ КРЕДИТУ З АМЕРИКИ

Перед сенатською Банковою Комісією зізнав Адміністратор Чужинної Економії Ліо Т. Кравлі, що американський уряд приготований дати Совєтам позичку у висоті від $700,000,000 до $1,000,000,000 в найблищчім році на уможливлення торгівлі із Злученими Державами. Ці гроші малиб прийти із фонду $2,800,000,000, призначених для світового Банку Імпорту й Експорту.

Коли Кравлі застерігався, що Росія ще не внесла прохання на позичку, сенатор Тефт з Огайо перервав його промову, кажучи, що уряд уже заключив умову із Совєтами за позичку на біліон долярів. Він навіть заоферував переведення доказу на це, коли комісія перерве свої наради а зажадає цих інформацій на засіданню екзекутиви.

ВИНСОН ЗАТВЕРДЖЕНИЙ ЯК СЕКРЕТАР СКАРБУ.

Сенат затвердив одноголосно Фреда М. Винсона секретарем скарбу на засіданню вівторок 17. липня. Його імя, як наступника на місце Генрія Морґентава, проголосив секретар в Білім Домі негайно після виїзду президента Трумана до Европи, а щойно у вівторок формально предложено його до затвердження сенату. Водночас сенат затвердив Джана В. Снайдера як Директора Мобілізації на місце Винсона.

ВСІ ЗАЛІЗНИЧІ ВОЗИ ВІДДАНІ ДЛЯ ТРАНСПОРТУ ВОЯКІВ.

Бюро Оборонного Транспорту оприлюднило, що всі залізничі вози для перевозу осіб перебрано під опіку уряду для таких цілей, які матиме на увазі уряд. Ці вагони будуть у першу чергу вжиті на транспорт вояків. Усіх пасажирських вагонів нараховують 30,000. Між ними є 15,320 правильних возів для перевозу подорожних, а решта в різних комбінаціях. Внаслідок цього тепер буде дуже обмаль місця на залізницях для перевозу цивільного населення.

МІЛІОН АМЕРИКАНСЬКИХ ВОЯКІВ В ЕВРОПІ ПІДУТЬ ДО ШКОЛИ.

Директор Інформаційної та Виховної Дивізії американської армії в Европі, майор ґенерал Фредерик Г. Осборн оприлюднює, що вже наступного тижня розпічнуться курси для американських вояків в Европі, щоб підготовитися до якогось заняття після війни. Буде вітворених 2,000 шкіл і курсів для цілого міліона вояків.

СТРАЙК НЮЙОРСЬКИХ ДОСТАВЦІВ ҐАЗЕТ ПОКІНЧЕНИЙ.

Як ненадійно почався так ненадійно покінчився страйк нюйорських доставців газет після 17 днів тривання. У вівторок рано відбувся мітинг 1,700 страйкарів і вони згодилися підняти наново роботу так, як цього домагалася Краєва Воєнна Рада Праці. Щойно, як повернулись до праці, починаються дальші переговори у спірних справах між юнією і видавцями.

ЗГОРІВ КОРАБЕЛЬ НА ОЗЕРІ.

У пристани Сарнія над Озером Онтеріо в Канаді, згорів пасажирський корабель Гемоник. Подорожні і залога в числі 350 людей ледви виратувалися з життям. Тому, що пожежа вибухла несподівано і обняла цілий корабель, є багато попарень і покалічень. Згоріли також магазини Канадійської Національної Залізниці. Уся шкода доходить до $2,000,000.

ВИГЛЯД МІСТА ПІСЛЯ ВОЄННОЇ ПРОДУКЦІЇ.

Асошіейтед Прес описує вигляд міста Портленд, у стейті Ореґоні, над Тихим океаном після того, як у ньому минає праця для воєнних цілей. Вперше бюра посередництва праці можуть настарчити робітників на всі домагання, бо досі все їх було замало. Число мешканців, яке зросло вчасі воєнної продукції з пів міліона на 661,000, зменшується. Жінки вертаються з корабельних варстатів з плачем, що не дістали роботи. Поліція вже починає находити на вулицях робітників, яким не лишилося ні цента. Думають, що впродовж року корабельні варстати зредукують число наємців із 112,000 на 25,000. Клопіт з безробіттям збільшиться тоді, коли повернуться воєнні ветерани і зажадають своїх давніших робіт.

ФІЛЬМА НА ПІДСТАВІ ТРАҐЕДІЇ В МАЄРЛІНҐУ.

У Нюйорськім театрі Винтер Ґарден виставлено вперше фільму „Марінка", оперту на траґедії колишнього австрійського престолонаслідника Рудольфа в замку Маєрлінґ під Віднем. Є це музичний водевіл, опрацьований спільно трьома авторами, а це Джорджом Маріоном, Карлом Фаркашем і Емерліхом Кальманом.

Велес остерігає перед поворотом до „політики сили"

У синдикованій статті пише бувший підсекретар стейту Сомнер Велес осторогу на адресу великих потуг, щоб вони не верталися до давніх форм світової політики, яку звичайно називають „політикою сили". Велес твердить, що традицією Великої Британії є по кожній великій війні скінчити з її довоєнними союзниками, а підтримувати переможену державу. Так сталося після першої світової війни,—коли то Англія підтримувала побиту Німеччину проти Франції, яка тоді була головною силою в Европі. Тепер Франція не є вже такою силою, а головною потугою є Совєтська Росія.

Вже тепер слідно, що англійські газети противні розбиттю Німеччини, а домагаються її зфедерування для економічних цілей. Це ніщо інше, твердить Велес, а спроба створити з Німеччини буферну державу для охорони проти Росії. Анґлійські міркування такі, що німецька загроза всетаки була менша ніж загроза Совєтів.

Велес пригадує, що досі ще нема одноцільної політики Аліянтів у відношенню до переможеної Німеччини. Щойно нарада Трьох Потуг, яка саме тепер відбувається в Потсдамі під Берліном, може надати одноцільний напрям такої політики. Від себе Велес подає програму такої спільної політики, яка полягалаб на цілковитім знищенню німецького мілітарного штабу і на стяганню відшкодування. Він остерігає Аліянтів, щоб не поповнили цеї самої помилки, що була після першої війни, а яка довела до теперішньої війни.

СПІЛЬНІ ПЛЯНИ РЕКОНВЕРЗІЇ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ, КАНАДИ Й АНҐЛІЇ

Економісти, які з Вашинґтону плянують господарські завдання Америки негайно після війни, прийшли до висновку, що такі переміни мусять відбутися на підставі спільного порозуміння Злучених Держав, Канади й Анґлії. Щоби перевести перебудову промислових заведень із воєнного стану на мирний, треба, щоб згадані держави обмінювалися взаємно інформаціями про способи й засоби для такої цілі, подібно, як це бувало досі у воєнній продукції.

ҐЕНЕРАЛ ДЕ ҐОЛ СПРАВДІ ПРИБУДЕ ДО АМЕРИКИ

У Вашинґтоні оприлюднено, що там приготовляються на приняття французького начальника держави, ген. Чарлса де Ґола. Він має приїхати негайно після покінчення конференції Трьох Потуг.

Труман предсідником берлінських нарад, що вже зачалися

Маршал Сталін прибув до Берліна у вівторок перед полуднем і зараз скомунікувався з президентом Труманом і був у нього на ланчі. Потім відбуто перше формальне засідання представників Злучених Держав Америки, Британської Спілки і Совєтського Союзу, себто през. Трумана, премієра Чорчила та маршала Сталіна, на якому Чорчил та Сталін запросили през. Трумана стати предсідником. На тому засіданню говорено серед загальної виміни думок про ті справи, які мали би ввійти на порядок нарад. На тому засіданню теж рішено, що секретарі заграничних справ згаданих потуг — Бирнс, Іден та Молотов — мають відбувати окремі наради, на яких мають підготовляти програму на кожночасні наради „Трьох". Місце, де відбуваються наради, є обставлене совєтськими вояками і відтяте від публики, а то й від світу, бо нема доступу теж і кореспондентам. Наради будуть відбуватись у тайні, а про їх вислід дізнається загал аж по скінченню нарад. Кажуть, що є така маса дуже делікатних справ до полагодження, що якби усе те кожного дня розголошувано, то з того було би тільки більше шкди і заколоту, а користи ніякої.

ФРАНКО ЗАПОВІДАЄ СВОГО НАСТУПНИКА: ХТОСЬ З „ТРАДИЦІЙНОЇ МОНАРХІЇ"

Вкінці Еспанія та світ дізнались по 9 роках панування ґенераліссімуса Франсіска Франка, хто буде його наслідником. Отже Франко заявив, що буде привернена в Еспанії в своїм часі абсолютна „традиційна монархія"ь а засяде хтось з управнених до престола, за яким заявиться нарід. Замітне, що він не вимінив престолонаслідника князя Хуана, що перебуває в Швайцарії, а який виступив з критикою режіму Франка. Дальша часть промови оберталась біля атаків на калюмніяторів і комунізм, що „є запереченням усього, що є дороге в національному життю Еспанії, а яке є католицьким, гордим та інтеліґентним і основаним на принципі індивітуальної свободи".

ПАЛАТА ПОСЛІВ В БЕЛЬҐІЇ ПРОТИ ПОВОРОТУ ЛЕОПОЛЬДА НА ТРОН

Бельґійський парлямент заявився 98 голосами проти 6 проти повороту короля Леополька з Австрії до Бельґії як бельґійського короля та затвердила реґенцію його брата, князя Кароля. Леопольд заявив у листі до свого брата, що він піддасться волі народа, але по нових виборах, бо ті, що тепер в парляменті, не репрезентують цілковито бажань населення.

СОВЄТИ ВИАРЕШТОВУЮТЬ БІЛОҐВАРДІЙЦІВ В ФІНЛЯНДІЇ

Виарештовано в Фінляндії всіх „білоґвардійців", себто російських еміґрантів, що там перебували ще з 1917 року і вже стали навіть натуралізованими фінляндськими горожанами. Це зроблено на домагання Совєтів. Арештовано яких 1,000 осіб.

ЯК ВИГЛЯДАЄ НА БАЛІКПАПАН?—Від двох тижнів чуємо про наступ австралійських частин на Борнео, зокрема на місто Баліклапан, що є нафтовим центром. Бачимо на вулиці наступаючих вояків, що мусять оглядатись на всі боки, бо з кожної розвалини може грозити небеспека, збоку японських снайперів.

АМЕРИКАНСЬКА ТА БРИТІЙСЬКА ФЛЬОТА ОБСТРІЛЮЮТЬ ЯПОНІЮ

Американські та британські панцирники, кружляки та контрторпедовці, що стоять біля берегів Гоншу, найбільшого острова властивої Японії, обстрілювали вже третим наворотом округу японської столиці Токійя, де знаходяться різні фабрики воєнного знаряддя та найбільші комунікаційні вузли. Та за третим разом найбільше били гармати в промисловий центр Гітахі. Замітне, що обстрілювання, а властиво бльокада Японії, не стрінули ніякого ворожого опору. Дехто каже бути осторожним, бо японці рухаються поволи, але як рушаться, то завдають тяжкі удари. Ще дораджують не ризикувати панцирниками. Теж стверджує адміралція, що ціле побереже Японії є виставлене на небеспеку обстрілу, значить, що не є забеспечене далекосяглими прибережними гарматами, що могли би відбивати такий обстріл, чи взагалі його унеможливляти.

АТАКУЄ БРАТАННЯ З НІМЦЯМИ.

Лорд Ванзітарт, автор книжки про безпощадне трактування Німеччини і німецького народу, заявив через радіо, що знесення чи облекшення американської та британської заборони братання з німцями є „першою, німецькою, повоєнною перемогою". Німці, каже він, в кожному такому уступстві добачують слабість, а навіть ще й тепер не жаліють зприводу того, що вони нашкодили цивілізації.

ГОЛОД В ПІВНІЧНІМ КИТАЮ.

Чотири провінції Північного Китаю голодують наслідком посухи і хмари саранчі. Голодує понад 10 міліонів людей. Саранча поїла в 20 округах усе збіже і залишила в голоді шість міліонів людей. Навіщені таким нещастям провінції благають рижу як ратунку, бо інакше люди погинуть з голоду.

ТРИ ЕКСПЛЬОЗІЇ В БЕРЛІНІ.

В російській дільниці Берліна було чути три дуже сильні експльозії. Причина невідома, але може походити з того, що там демолюють будинки при помочі вибухових матеріялів.

НІМЦІ НАПАДАЮТЬ НА БІЖЕНЦІВ.

Лондонське радіо подає у своїм звідомленню про кріваві бійки в Гамбурзі між німцями і біженцями, та що в тих сутичках є много вбитих осіб.

КИТАЙЦІ ЗА ҐЕНЕРАЛОМ ЧЕНОЛТОМ.

Коли судити популярність ґенерала Ченолта в Китаю по тому, що пише китайська преса про його резиґнацію, то видно, що він здобув собі серед китайців великі симпатії за час свого 8-літнього побуту в Китаю. Преса висказує побажання, щоб він остав в Китаю до кінця війни, не зважаючи на його резиґнацію з команданта 12-тої Повітряної Сили Злучених Держав. Теж кажуть, що ґен. Ченолт найкраще з усіх визнається на тому, де є слабі й сильні точки японської повітряної сили. Він, кажуть далі, є такий американський офіцир Ч. 1., що любить Китай, розуміє Китай, помагає Китаєви, а рівночасно й прощає Китаєви.

„ПРАВДА" АТАКУЄ БЕЛЬҐІЙСЬКУ ПРЕСУ.

Московська „Правда" накинулась на бельґійську пресу, кажучи, що та преса веде таку проти-російську, фашистівську та реакційну пропаґанду, яку вела в часі німецької окупації Бельґії. А прецінь, пише „Правда", та преса повинна памятати, що Бельґія завдячує свою незалежність „головно червоній армії, що вратувала европейську цивілізацію". Тому треба „вичистити ті фашистівські гнізда".

„ЖИДІВСЬКІ РЕАКЦІОНЕРИ".

Про таких мало згадувати московське радіо, яке мало голосити, що „жидівські реакційні орґанізації в Палестині переслідують і побивають совєтських горожан".

ЖИДИ ХОЧУТЬ ПОКИДАТИ ЕВРОПУ.

Таке заявив д-р Люї Альтман, голова Нової Сіоністичної Орґанізації, в часі розмови з ґазетярами. Казав, що жидам не можливо тепер оставоти в Европі, не спричиняючи терть. Тому від 80 до 90 процентів з 1,250,000 жидів в Европі хочуть доконче з неї видістатись, законним чи не законним способом. „Жиди не мають ніякої будуччини в Европі", заявив Альтман, що перебуває тепер у Лондоні, щоб допомагати в створенню жидівської, національної держави в Палестині.

ВІДДІЛЕНІ ЦЛОВИМ ВАЛОМ.

Про німецькі території, що є під Совєтами, Анґлією та Злученими Державами, кажуть таке, що вони є так щільно замкнені й відокремлені від себе такими цловими мурами, які тільки можуть мати незалежні держави, що відгородили себе найвищими митами, які колинебудь існували.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of Octobed 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 595 — 7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
на пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Ситі і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$2.75
Число з суботи (з англійською Частиною):		Saturday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ХТО НАСТУПНИЙ?

Нам здається, що всі ми зраділи, коли прочитали, що надзвичайна кампанія „Свободи", що хоче знайти 500 жертводавців по $100 на допомогу українським жертвам війни, перейшла перший з пяти порогів, бо зібрала $10,000, себто пяту частину того, що ми собі постановили зібрати.

І зраділи правдоподібно не тільки ті, що вже пожертвували, але й ті, що раді би зложити таку одноразову суму, а не можуть, хоч мають добре серце і відчувають долю таких наших братів і сестер, що є тепер у світі найнещасливішими із нещасливих. Зраділи певно й ті, що докладують до сто долярів і вже їх туй туй докладають і перешлють, бо й такі бувають. Вони, що американським мірилом мірячи, є бідні, проте вважають, що вони щасливі й багатирі в порівнанню з тими рідними в старім краю, з яких многі в нужді й в розпучливому положенню.

Отже на нашу думку так є, що багато зраділо, як прочитало, що ми дійшли до $10,000! Але як буде далі?

Отсе є те питання, перед яким стоїть ціла наша суспільність. Це є те питання, перед яким стоїмо ми, члени Українського Народного Союзу, і читачі „Свободи", бо в поклику, що його кожного дня повтаряємо є, що читачі „Свободи" та члени і відділи У. Н. Союзу були завжди прикладом жертвенности в кожній гуманітарній акції американських українців". Тому і питаємо:

Хтож тепер з тих читачів, членів чи відділів буде наступний?

Перед нами ще довгий шлях. Ще багато треба зібрати грошей і багато підшукати імен. Та видно, що „Свобода" довіряє нашим людям, коли їх далі закликає. Видно, що вона знає характер і серце наших людей, коли не зважаючи на те, що не маємо в запасі навіть кілька прізвищ, далі відзиваємося до благородности наших людей і віримо, що наш голос кожного дня десь в чиєсь серце трапляє; в когось з тих звичайних наших людей, що то працюють по фабриках, чи мучаться з своїми малими бизнесами, чи десь на фармах, а які є підставою цілого нашого організаційно-національного життя в Америці.

Колись, в старім краю, був звичай згадувати за „тихих, але ревних патріотів". Їх маємо і в Америці. І на них ми рахуємо, їх імена збираємо, щоб таким робом скорше поратувати найнещасливіших з нещасливих — українські жертви війни.

Те, що ми за короткий час зібрали $10,000, та що таки постійно, як це було досі, зголошувались день за днем нові благородні та патріотичні душі з своїми стодоляровими жертвами, вказує, що наш запит, „Хто наступний?", трапляє на благородний ґрунт. Коби тільки так далі було, що дай Боже!

Набирають розуму

Треба дати „кредит" і ворогови, коли йому він належиться. Так і треба дивитись на критику самими японцями дечого з їхньої пропаґанди. Найактуальнішим є тут те, що написав видаваний в Токіо японський часопис зприводу нарад у Берліні. А ті наради розреклямовує японська пропаґанда в такий спосіб, що головним предметом буде на них справа війни з Японією, тільки, що на тім пункті не прийде до згоди між Америкою, Англією і Совєтами через розбіжність інтересів.

Згаданий часопис апелює до практичного розуму японців і пригадує їм, куди зайшла націстівська Німеччина, яку годувала довго пропаґанда тим, що вкінці прийде до їхнього зближення з Британією і Америкою, а то через ненависть до комунізму і Росії. Саме на тому тлі повстала в Німеччині війна на два фронти, що стала для неї катастрофою, каже часопис. Японський провід, пише часопис, не повинен рахувати на те, що в Берліні не прийде до згоди в справі Японії, а повинен глядіти на світову ситуацію реалістично, себто не думати, що Японія зможе виграти війну через непорозуміння між Аліянтами.

Замітне теж і те, що тепер японська пропаґанда не говорить так багато про „чудесну" зброю, коли зникають японські міста одно за другим. Через те вона таки далеко розумніша в порівнанню з націстівською, що блофувала майже до останку. Але й тому далеко небезпечніша. Бо заздалегідь приготовляє ціле населення на найгірше. Є навіть отверті голоси, що домагаються, щоб публична опінія про все знала, а військо, щоб не політикувало, ні не розвязувало економічних проблем, а тільки вело війну. Політичні та економічні проблєми належать до народу та уряду, кажеться далі.

Правда, є далі сильні голоси й за те, щоб підносити мораль населення штучно й надзвичайними способами на лад тоталітарних держав. Та вже те, що дається визначне місце критичним голосам, вказує на поважні зміни, які заходять. А це знов важне з того боку, що коли буде більша свобода вислову, то може скорше знайдуться в Японії такі люди, що матимуть розум і відвагу заявити, що взагалі дальше ведення війни немає найменшого змислу, бо нема найменшої надії на вигру.

З того боку глядимо на ті новини з Японії. Хоч з другого боку отсей „реалізм" може вказувати і на те, щоб заставити японців бачити небеспеку в цілій повноті й готовитись до найбільших жертв і найбільшої посвяти.

Як це розуміти, вияснится скоро, бо вже зачалось передінвазійне бомбардовання Японії, яке виглядає ще страшніше ніж те, що було при інвазії Европи. І не диво, що так є, бож тепер використовується весь досвід, набутий при інвазії Африки, Італії й Франції. Отже, як тепер зареаґує Японія?

Микола Чубатий.

Дві України чи одна Україна?

I.

У недільній статті п. н. „Чи не час забути американським українцям про партії" я старався переконати земляків та землячок про нельоґічність поділу американських чи взагалі заморських українців на такі партії, які були в старому краю. Я тоді старався доказати, що по таких катаклізмах в життї нації, який саме тепер переживає український народ, нормально беручи, всі дотеперішні політичні партії, діючі до війни на українських землях, мусіли б дістати в лоб, якщо українське громадянство живе, реаґує на світові події та старається достосувати до нових обставин боротьбу за найвищий ідеал нації — бути повним господарем української землі.

Якщо довоєнний поділ на партії в Европі мусів би підпасти основній ревізії, то тимбільше поміж заморськими українцями, горожанами неукраїнських держав. По моїй думці поділ заокеанських українців на партії взагалі неусадненений, коли йде про дальшу працю для визволення українського народу в рамцях можливостей горожан чужих країн. Одна річ остає незмінна для всіх українців, що тримають себе гідно та не склонні низенько кланятися окупантови України, навіть хочби був він Бог вість який там сильний, це принцип, що український нарід мусить стати правдивим господарем на власній українській землі, господарем свого економічного та культурного життя. На таку програму повинні всі правдиві американці чи правдиві канадійці, чи правдиві арґентинці українського роду погодитися, бо це ідеал на сто відсотків згідний з основними ідеями американізму, — канадизму чи ідеольоґій інших вільних заморських республик. До України та праці для її визволення підходимо розумом, зі становища горожан заморської країни. Такий розумовий підхід до справи визволення України є вповні згідний з нашим сентиментом, принесеним з української землі.

Розглядаючи давні партійні різниці заморських українців, то видно, що вони походили звичайно з того, що одні підкреслювали справу української держави, другі справу розвязки соціяльних справ української маси. Колиб так спитати було націоналіста про майбутню Україну, то він звичайно говорив про українську самостійну державу. Колиб так дальше спитати його як має виглядати ця українська самостійна держава, то одні не мали зовсім ясного погляду на цю майбутню українську державу, другі, більше начитані у своїй партійній літературі, представляли собі її соціяльну структуру та її адміністрацію такою, як її представив один чи другий автор; часто різно. Назагал націоналісти не запускалися дальше в цю справу, дарма, що це справа основна і брак ясного соціяльного пляну у всіх українських державах — з часів Центральної Ради, Гетьманату та Директорії в поважній мірі заважив на істнуванню самої української держави.

Станьте було говорити з гетьманцем на тему української держави, то гетьманці, менше начитані відповідною літературою, ганьбили все, де підноситься справу маси. Всякі соціяльні реформи вважали мало не за большевизм. Підкреслювали вони значіння шляхти в будові української держави, дарма, що в перших десятках 20-го століття говорити про шляхту це вже виглядало таки несеріозно. Більше начитані гетьманці цитували звичайно глибокий соціялістичний твір В. Липинського „Листи до Братів Хліборобів", але застосувати всі думки великого автора практично, якось були не раді. Практично таки вичувалося якесь недовіря до української маси, до простолюддя, а що українська нація складається понад 90% з тої маси, хоч капіталісти та шляхта на Україні на 95% були неукраїнські. Малий відсоток українських капіталістів та дідичів не був би в силі підтримати гетьманську владу. Тому без узглядення інтересів маси та без сентиментального уґрунтовання в душі українського селянина, українського монархізму український гетьманат завис у повітрі.

Націоналісти та гетьманці говорили про самостійну державу, практично спихаючи другі проблєми, передовсім соціяльні на дальший плян, немов не найважніші. Це відсування соціяльних проблєм в кут, натомісць висуваючи тільки справи самостійної власної держави, робили часто цю Україну якоюсь однобічною, доволі відірваною від дійсности. Це була немов одна Україна зовсім окрема від України соціялістів.

Соціялісти попадали в противну скрайність. І то всі прихильники різних соціялістичних світоглядів. Не говоримо про комуністів, бо тих зовсім не інтересувала і не інтересує справа української держави навіть зі соціяльного становища. Комуністичний підхід до соціяльних справ в Україні був все і є зі становища ненаціонального, що вело практично до повної байдужности супроти української держави. Може вона істнувати, може не істнувати — це для них справа байдужна. Для комуністів важне тільки, щоби був комунізм в Україні, з повною байдужністю до того, хто буде поганяти та босувати під скомунізованою масою України. Тому, що для комуністів проблєма української держави не істнувала, тому їм байдужна була й справа влади в Україні, справа української культури, тощо. Практично їм байдуже, чи Україною поганяє москаль Хрущев чи українець Корнійчук. Вони підходять до України як до території, як до терену поширення комунізму. Така повна байдужність комуністів до справи української держави, натомісць повна солідарність з чужою комуністичною владою в Україні, а не українським народом, було причиною, що в Західній Україні комуністів вважали за українських квіслінґів в користь російського сусіда, не вважаючи комуністів навіть за частину українського громадянства. Тому полишаю на боці комуністів, яким справа, чи український нарід є господарем хочби скомунізованої України, чи ним не є, являється байдужною справою.

Всі другі соціялістичні українські партії звертали передовсім увагу на соціяльні справи в Україні та прямуючи до того, щоби вони були розвязані після їх партійного фасону. Соціялісти говорили все про народоправство, під чим практично розуміли „правство" своїх партій. Вони навіть не хотіли, припустити, що нарід, навіть видячи свої інтереси в кориснім для себе розвязанню соціяльних справ, неконечно мусів був вибирати соціялістів за своїх представників. Міг так само добре вибирати прихильників гетьманату, який гарантував би справедливу розвязку суспільних питань або прихильників націоналістичної держави в Україні.

Соціялістичні партії звертали передовсім увагу на справи соціяльні в Україні та на захоплення проводу українського народу шляхом народоправства. Так, як у націоналістів та гетьманців говорилося все тільки про державу як зорганізовану владу, то соціялісти менше звертали увагу на самостійність української держави, а передовсім займалися розвязкою соціяльних справ в Україні по їх партійним програмам. Правда не йшли вони так далеко як комуністи. До справи української держави не ставились вони байдуже, одначе справа української держави не була в осередку їхньої уваги, на першому місці. І це було причиною, що серед різних українських соціялістичних партій погляд на характер української держави був дуже різний при однім соціялістичнім погляді на розвязку соціяльних питань і в Україні.

Запитані поодиноко, соціялісти різно представляли собі майбутню українську державу. Одні були прихильниками самостійности, також як націоналісти та гетьманці, другі були за федерацію з Росією або з Польщею, деякі вдоволялися навіть хиткою автономією українського народу під чужою владою. Тому у своїх поглядах на українську державу деякі соціялісти йшли у хвості польських соціялістів, другі йшли у хвості російських соціялістів на еміграції дарма, що це був союз з мертвими. Деякі і автономією України вдоволялисяб, колиб тільки там був заведений соціялістичний лад та влада народоправно віддана їх партії. Це було поняття другої України в умах українських людей, України соціялістичної. Як тамті мали в першу чергу на приміті Україну самостійну, навіть при соціяльнім визискуванню українських мас, про що ніколи отверто не говорили, так само ці другі мали на умі другу Україну соціялістичну, хочби навіть несамостійну, про що теж не любили говорити, щоб не ставати непопулярними. Лиш деколи то одному, то другому вихоплювалася щира думка: „Не буде Україна соціялістичною, так не треба ніякої України".

Одно лучило всіх соціялістів — ненависть до комуністів; багато з них змінили вчасно віху та стали комуністами. Така сама ненависть була і до нині є у комуністів до соціялістів. Причина лежить у взаїмній конкуренції комуністів та соціялістів, котра то партія має захопити владу над працюючими. Тому комуністи все нищили соціялістів навіть більше безпощадно як демократів чи монархістів.

(Докінчення буде).

ОЛЕКСАНДЕР ЛУГОВИЙ

БЕЗХАТНИЙ

(Повість з імміґрантського життя в Канаді, нагороджена на Літературнім Конкурсі У. Н. Союзу).

43) (Всі права застережені)

— Кидає, кажеш?

— Чи раз! На першому кавалку два ряди, на другому чотири, на третьому аж вісім!

— Певно хоче підвишки заплати. Та нічого. Взавтра Олена поможе тобі його здогонити. Здоженеш, тоді зіставляй йому по стільки, по скільки він тобі залишав. Хитрунів таких треба вчити!

Рано, начеб нічого не сталося, вийшли до роботи. Трохи згодом прийшла дівчина. Дядько швидко зрозумів, у чому справа, — рвався не розгинаючи спини. Але двох, не один! Легенько, десь перед одинацятою годиною один тільки ряд ділив Безхатного від вуйкового ряду напроти. Господарі косили собі, гейби нічого того не бачили, не знали. Відослав Безхатний дівчину помагати готувати обід, за годину перегнав дядька, зоставив йому два невеликі ряди снопів з своєї половини. Самий пішов на обід.

І тут почалося! Таких брудних лайок Безхатний не чув ще за своє життя! Рішучо підійшов до вуйка.

— Ти, дурню старий, чого лаєшся? Хочеш, щоб зуби тобі почислив? — крикнув сердито і пішов, не звертаючи більше уваги на вуйкове верещання. Цей прийшов на обід десь за пів години, хмурий, наче ніч. Пообідавши сказав, що залишає роботу.

— Чого маєш квитуватися? Яка недогода? — спитав старий.

— Він мені лишає ряди з своєї половини! — дядько поскаржився. — Не може „нендза" штукувати, то другим лишає.

— А як ти вибирав горбки і свої ряди йому лишав, добре це було? Як думаєш? — огорошив його фармер.

Не озвався ні слова, бо й що було говорити? Фармер виплатив належність і дядько забрався. За ним слідом пішов Безхатний до роботи. Вийшовши на дорогу, дядько почав вимахувати кулаками, погрожуючи, мовляв — здибаю тебе в місті! Безхатний не тратив рівноваги, та й робота чекала. Дядько розпалювався, вкінці згадав його батьків. Того стерпіти не міг, — хоч би справа й до суду дійшла, рішив вуйка добре вилупцювати.

Погнався за вуйком, але він, побачивши, що не переливки, пустився зо всіх сил втікати. Наздогнавши схопив його за шиворот, заїхав кілька разів в лице й загривок. Вуйко заверещав „рятуйте", тай упав не відбиваючися. Лежачому відчитав йому нотацію:

— Йолопе! Як ти смієш своєю гнилою пащекою згадувати моїх батьків? Що вони заподіяли тобі злого? Твоїх батьків я не згадую, може й добрими людьми були! То тільки ти таким поганцем вродився. Уважай, як ще моїх батьків згадаєш, то без зубів підеш до міста!

Перестрашений вуйко не озивався. Плюнув Безхатний огидливо й пішов у свій бік не оглядаючися. Аж відчув болючий удар в плечі камінюкою.

Шпурнувши з віддалі камінем — вуйко знов пустився навтікача. Його здогонивши — Безхатний періщив скільки влізло. Пустив, аж вуйко став плакати й проситися.

Проминуло кілька днів одностайної роботи. Одного гарного ранку приходить до господарів той самий вуйко, — прохатися. Фармер думав, думав, спитав вкінці: — чогож він квитувався?

— Ваш наймит мене бив! — поскаржився той замісць відповіди.

— Бив, кажеш? А то коли?

— Того дня, як я пішов з роботи.

Безхатний пояснив, за що бив дядька, додав, що й далі битиме, як що так погано лаятиметься. Задоволений фармер сміявся, сміялася родина. Заговорив ніби повчаючо:

— Він такий, щоб ти знав! Чуть що не так, — бє і назвища не питає. Небеспечно з ним задиратися. По доброму, то хлопець він нічого, навіть дуже добрий! То кажеш, став би на роботу?

— Коли ваша ласка, — чемненько промимрив вуйко.

— Нема вже роботи, чоловіче! Пшениця на укінченні, овес і ячменю трохи ще зісталося. Остап і самий управиться, а як нездолає, то дівчина день-другий поможе.

Вуйко забрався спокійно. Шкода його стало Безхатному. Адже стратив роботу через нього. Та бо й не міг стерпіти його хитрування. Коли дядько хотів підвишки платні, повинен був сказати й порадилибся якимсь людським способом один одного не кривдити.

Тижнів ще через півтора всю роботу з штукованням скінчено. Виплачено по умові заробіток за двацять пять днів. Власної молотарні фармер не мав. В околиці молотили канорські міщани своїми машинами. Тільки з молочень й жили. Робітників набирали з рідні й добрих приятелів. Господар їздив до власника машини. Поговоривши з тим дядьком — Безхатний нічого спільного не схотів з ним мати. Занадто він подібний був до побитого вуйка поведінкою і перехвалками. Критичним оком споглядав він на Безхатного. Не вподобали себе отже взаємно. Господар радив переїхати на Ватрос, до його братів. Безхатний не схотів далеко на захід знов забиватися.

Скінчивши роботу у духобора, ночував і харчувався у нього. Щоденно приходив до містечка. Тут несподівано найшов роботу. Секційний наглядач формував „екстра ґенк" і запропонував йому роботу. Поки другого дня Безхатний прийшов до містечка „екстра ґенк" вже працював у всю. Побачив його наглядач, тепер уже пан „бос".

— Ви щож? Не поспіли на час до роботи?

— Як бачите, ні! Заспав! Можнаж і тепер стати... Тих півгодини не має великого значення.

(Дальше буде).

Перший Статистичний Дослід про Українців Канади

До цього часу було написано і видано кілька дослідів про українських поселенців в Канаді. Всі вони, до речі, були зроблені не-українцями. Найбільшою працею, наукою обґрунтованою, були книги:

The Ukrainian Canadians, by Charles H. Young, W. A., edited by Helen R. Y. Reid, B. A., LLD., Toronto, 1945, як наслідок спеціяльних дослідів названого автора. Ця книга стала дуже цінною вкладкою в скарбницю літератури про українців Канади і додатним матеріялом для не-українців до пізнання українців взагалі і канадійських українців зокрема. З часу її видання був, так мовити, інтервал в студіях над нашим населенням в Канаді, аж оце зявилася нова дуже цінна студія молодого українського ученого-статистика Н. Гунчака: Canadians of Ukrainian Origin by N. J. Hunchak, B. Sc., B. Acc., 144 p., Winnipeg, 1945.

Покищо це лише перший випуск загальних його студій про українців українського походження, але він становить собою певну епоху в культурному поступі українців Канади, бо такий рід праць і публікацій відноситься уже до вищого порядку культурних заходів. Статистичні досліди переводяться переважно державними установами або великими науковими чи суспільними закладами, а публікація таких дослідів має ціллю дати надійний матеріял в руки вишколених і вибраних фахівців для використання в їх плянах удосконалення суспільного життя. Тому то для досить ще бідного українського суспільства в Канаді такі праці, як оця, є надзвичайним явищем, що дуже високо підносить марку української культурности. В той же час праця п. Гунчака є надзвичайно цінною для освідомлення українців про самих себе і для ознайомлення з ними загального канадійського суспільства, як і людства взагалі. З цієї праці ми дістаємо можливо точні, правдиві, ясні відповіді на питання, які-то і що то за люди — українці в Канаді, їх числове значіння й місце, їх релігійний розподіл, їх заняття, місце народження, поселення, горожанство матірні мови (не одна мова!), офіційні мови, подружній стан, вік, освіта.

Напр., багато людей з цікавістю довідаються, що в 1921 р. украніці в Канаді стояли числом на 12-тім місці, а в 1941 — стали на шосте місце. Також багато буде здивованих, довідавшись, що серед українців є такі релігії: менонітм, мормони, жиди, буддисти... або що певне число українців в Канаді походить з Англії, Ірляндії, Китаю і т. ін. Також цікаво, що певне число українців мають своєю матірною мовою, мимо анґлійською, французьку, фінську, італійську мадярську, голяндьску норвезьку, шведську, жидівську, індіянську і ін. Також цікаво, що певне число канадійців не-українців мають своєю матірною мовою українську, а саме: 155 анґлійців, 120 ірляндців і скачменів, 73 французи, 297 чехів і словаків, 15 фінців, 209 німців, 125 мадяр, 27 італійців, 55 жидів, 3 китайці, 1 японець і т. ін. Але загальні, пануючі числа такі: Всього українців в Канаді зареєстровано 305,929 (1941 р.), греко-католиків серед них 62 процент, православних 29%, роджених в Канаді 65% (коло 200,000 душ), роджених в Старім Краю 35%; українців з Великої України 13%.

За заняттям, серед українців — 48% фармерів (а всіх інших канадійців на фармах лише 26%). Між українцями в Канаді є: 6 архитектів, 15 артистів-малярів, 25 письменників і журналістів, 46 хеміків, 205 священиків, 12 дентистів, 25 креслярів, 71 інжинірів, 38 адвокатів і нотарів, 100 музикантів, 231 норсів, 57 лікарів, 760 учителів і ін. (Тепер це число збільшилось бо дані взято з перепису 1941 р.).

Самітних українців є: чоловіків 96,000, дівчат і жінок 74,000, (це включає і дітей), вдівців 3,000, вдів 5,000, розведених чоловіків 201, жінок 130, розлучених обох станів 2,600.

В книжці інформації подано також за провінціями і подано спис муніципалів, де мешкають українці, а також число населення тих мініципалів, і зокрема — ґрупи: українська, російська, румунська, польська і австрійська.

Докладні відомости подано про заняття канадійських українців, як в згрупованих числах по цілій Канаді, так і окремо за провінціями. Ці числа показують як, рік за роком, українці вростають в канадійське життя і застосовуються в різні поля діяльности.

Книжку видано, як зазначено на ній, заходами Комітету Украніців Канади, який за це заслуговує на признання, бо це є безумовно корисна, позитивна робота, що даватиме свої добрі наслідки як для українців, так і далеко поза їх кола, і довгі роки вартости не стратить.

Радимо цю книжку кожному свідомому українцеві і українці, як підручне джерело для самопізнання і для стосунків з сусідами не-українцями. — („Канадійський Фармер").

Д-р М. І. Мандрика.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРҐАНІЗАЦІЙ

НЮАРК, Н. ДЖ.

З праці Запомогового Комітету при А. Ч. Хресті.

В місяці липні минає три роки від часу, як у нашій громаді зорганізовано Запомоговий Комітет при Американськім Червонім Хресті. Тоді ще мало було по наших громадах таких комітетів, мабуть в Нюарку зорганізовано перший.

Праця йшла гарно, ціль була гуманітарна, і всі працювали разом. Всі, що належали до Відділу А. Ч. Хреста, приступили і до Допомогового Комітету. Усі справи вирішувано на зборах і вирішувано їх більшістю голосів. Всі разом працювали, всі разом радили, і всі разом ухвалювали. Як що зарядила предсідниця А. Ч. Хреста, всі ми пекли чи варили, чи виконували іншу роботу, а хто мав свої автомобілі, то помагав ще те все звозити.

В 1944 році дали ми з каси $50 на шпиталь в Віквейк Парк у Нюарку, де лікуються наші інваліди; працювали більше для тої країни, де живемо. Для наших бідних українців поза Америкою влаштовано два віча. Жертводавці домагались, вислати збірки на ліки на Україну через Рошен Вор Реліф. Так ми і зробили. Декілька жінок тяжко напрацювались, бо самі зновили різні речі та пакували. Те саме з біллям та одежею. Ось так напрацювавшись і виславши оті всі речі, ми подали нашу адресу, але вже минає рік, а відповіди нема ніякої. Та правду сказати не знаємо, куди воно всьо пішло, хоч нам сказали, що відішлють до Галичини.

В місяці квітні пісалали ми $50 до Лондону на потреби Союзу Канадійсько-українських Вояків і вони нам зараз відповіли дуже гарно і подякували та подали, що до їх кантини заходить тепер теж і велике число американсько-українських вояків, та що таким чином витворюється між канадійцями і американцями з українського роду велике приятельство.

Дня 5. липня відбулися збори, скликані предсідателькою щоби провірити трирічну працю та подумати про дальшу. Найбільше застановлялися присутні над теперішним положенням наших братів в Европі та над тим нещастям, що його накоїв гітлеризм. Розваживши добре, що нам робити і як поступати, ухвалили ми на нарадах $200, які вислано до „Свободи" як наш причинок до кампанії на допомогу українським жертвам війни.

При тій нагоді наш Комітет закликає усе щире українське громадянство, деб воно не було, щоби тепер працювати разом. Можуть бути різні запомогові комітети, а так є і в Нюарку, але всі ми спільно працюймо і не даймо загибати з голоду нашим братам і сестрам, бідним сиротам. Памятаймо, що згода будує, незгода руйнує.

За Уряд: **А. Білас**, голова; **Х. Сурма**, рек. секр., **Ф. Дорошенко**, фін. секр., **Ю. Варніціський**, скарбник.

ПОШУКУЄМО 398 ЖЕРТВОДАВЦІВ по $100

НАДЗВИЧАЙНА КАМПАНІЯ „СВОБОДИ" НА ДОПОМОГУ УКРАЇНСЬКИМ ЖЕРТВАМ ВІЙНИ

„Свобода", орган Українського Народного Союзу,— свідома того; що її читачі та члени і відділи У. Н. Союзу були завжди прикладом жертвенности в кожній гуманітарній акції американських українців, закликає їх тепер до активної та жертвенної участи в проголошеній отсим надзвичайній кампанії, якої ціллю є знайти 500 жертводавців (осіб, товариств, чи відділів), з яких кожний зложив би одноразово не менше як $100 на допомогу найнещасливішим з нещасливих — українським жертвам війни.

Дальші жертви в цій надзвичайній кампанії „Свободи" на допомогу українським жертвам війни зложили:

101)	Українська Громада, Амстердам, Н. Й.	$100.00
102)	Дмитро Матковський, Рачестер, Н. Й.	100.00
	Разом	$ 200.00
	Попередно проголошено	10,000.00
	Разом	$10,200.00

ХТО НАСТУПНИЙ?

Дальші жертви — по сто долярів чи більше — просимо слати чеками чи поштовими переказами, виписаними на „Свободу", на таку адресу:

SVOBODA

P. O. BOX 346 JERSEY CITY 3, N. J.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

ВПИСУЙТЕ СВОЇХ ДІТЕЙ В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ І В ТАКИЙ СПОСІБ ЗАБЕЗПЕЧІТЬ ЇХ БУДУЧЧИНУ

ПОВІДОМЛЕННЯ

ДЛЯ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ ОКРУГИ МЕКАДУ, ПА.

Починаючи від 1-го серпня 1945 року, орґанізатор У. Н. Союзу, А. Маланчук буде працювати над орґанізуванням нових членів в окрузі МекАду. Орґанізатор відвідає всі відділи, що належать до цеї округи, та буде старатись приєднати до кожного відділу відповідне число нових членів. А на яке число нових членів кожний відділ збільшиться, то це буде залежати не тільки від праці самого орґанізатора, але також від співпраці та кооперації зі сторони місцевих зарядів поодиноких відділів. Чим більшу поміч дістане орґанізатор від поодиноких зарядів, чим кращою буде співпраця між даним зарядом і орґанізатором, тим більше число членів зможе дістати орґанізатор до даного відділу. Тому заряд кожного відділу повинен співпрацювати з орґанізатором якнайтісніше.

135,40,5

Головна канцелярія У. Н. Союзу.

УВАГА! Шікаґо Ілл. і околиці! УВАГА!

Прочитайте й іншим скажіть! Всіх Вас просимо на

ВІКТОРИ ПІКНІК

який уряджує

БРАТСТВО СВ. О. НИКОЛАЯ

Відділ 106 Українського Народного Союзу

В НЕДІЛЮ, 22-го ЛИПНЯ (July 22, 1945)

(вразі дощу в неділю, дня 29-го липня (July 29) 1945)

В ГОРОДІ СВ. О. НИКОЛАЯ

при Гіґґінс Ровд і Десплейн Рівер.

ГОРОД ОТВОРЕНИЙ У 10. РАНО. ВСТУП 25¢, ТЕКС 5¢, РАЗОМ 30¢

ПРОСИМО ВСІХ СВОЇХ ЧЛЕНІВ БР. СВ. НИКОЛАЯ, ВІД. 106, ТА УРЯДНИКІВ І ЧЛЕНІВ ІНШИХ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ О ЧИСЛЕННУ УЧАСТЬ НА ЦІМ ПІКНІКУ. — ДОБРА МУЗИКА, ДОБІРНІ НАПИТКИ І СМАЧНА ПЕРЕКУСКА.

За вдоволяючу забаву ручить Вам — УРЯД.

ЦЕРКОВНІ ПІСНІ

З НОТАМИ

50 центів

один примірник

Замовляйте у книгарні

"SVOBODA"

JERSEY CITY 3, N. J.

83 GRAND STREET

РОБІТНИЦІ Й РОБІТНИКИ

Як шукаєте за працею, або хочете змінити цю, що тепер маєте, на кращу, то зголосіться до тих підприємств, котрі подають оголошення за робітницями й робітниками в „Свободі". Зголошуючись у них скажіть їм виразно, що ви читали їхні оголошення в нашій часописи.

УВАГА! ВУНСАКЕТ, Р.АЙ.! УВАГА!

ЗАХОДОМ УКРАЇНСЬКОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ГРОМАДИ І МІСЦЕВИХ ОРҐАНІЗАЦІЙ

уряджується

УКРАЇНСЬКИЙ ДЕНЬ

В НЕДІЛЮ, 22. ЛИПНЯ (JULY 22, 1945)

В ПАРКУ ПРИ ЦЕРКВІ, 74 HARRIS AVE.

ПОРЯДОК СВЯТА: 1) **В 9:30 рано урочиста Служба Божа. З 1-шої години пополудні ВЕЛИКИЙ ПІКНІК.** 2) **В годині 4:30 КОНТЕСТ КРАСНОМОВСТВА; виступають з промовами дівчата з Провіденс і Вунсакет.** Хто найкраще виголосить промову одержить нагороду. 3) **Виступ хору „Боян".** 4) **Танки укладу Авраменка.** 5) **Пісні з рухами. Забава з танцями при звуках орхестри В. Кіндефорського до пізної ночі. — Частина доходу піде на поміч жертвам війни.**

На випадок дощу Фестин відбудеться там же в салі.

На це величаве свято запрошуємо всіх місцевих громадян з Вунсакет і рівнож громадян з Бостон, Провіденс, Менвіл, Потакет і ін. околиць.

Комітет.

ДЛЯ КРАЩОГО ЗАВТРА... КУПУЙТЕ ВОЄННІ БОНДИ!

BUYING War Bonds to support such men as Sgt. Walter D. Ehlers is little enough. Acting as spearhead against an enemy strongpoint, he killed four in a Nazi patrol, put a gun crew out of action and put to flight a mortar section. Again he advanced on a machine gun and knocked out its crew single-handed. All that he did while machine gun bullets and mortar fire poured upon him and his men.

U. S. Treasury Department

Ю. М. Шустакевич.

У повітряних просторах

Вибираємось у повітряну подорож. Прощаємось з родиною, яка з ентузіязмом глядить на срібнокрилу сталеву птицю із людським серцем, що готова жде на нас. Я відчуваю якусь нервовість, подібну до непевности...

Ми у нутрі; сидимо на вигідних фотелях. За нами двері зачинились, а за хвилину почувся гуркіт і сталева птиця поволі рушає з місця.

Моя маленька радіє, очиці сміються, а мені якось моторошно, непевно... Поглянула крізь вікно — і зараз відвернулась.

Летимо, взносимось вище і вище. Під грудьми наче щось тисне, наче млісно... Чую, що я наче напружена, боюсь... Почала себе на силу контролювати. Та всежтаки не мала відваги глядіти крізь вікно. Моя маленька почала сипати питаннями: Як ми високо, чи всі вже пішли домів, чи бачать, як ми летимо.

За хвилину я зачала обсервувати інших пасажирів; вони читають часописі і маґазини. І це мене робить дещо спокійнішою. Помалу гляджу крізь вікно. Ох, якже високо ми! Гляджу вдолину, там стелиться кратковена площина. Кратки темно зелені, ясніші, якісь брунатні, то знова жовті. Це засіяні або зорані поля, а дальше майже чорні кучеряві ліскиш гаї, торо. Всі ці краточки тут і там перетикані тонесенькими ниточками-доріжками, а там вилискує срібна лентарічечка.

Небо синє, глибоке. Високо воно, високо! А площина під нами низенько, далеко-далеко! Висиш собі отак... на волоску. На волоску? Ні голубочко, ані на волоску. Висиш у просторах широких, між небом а землею, зданий на ласку холодної машини, яка собі безжурно гуде, а літак мчиться вперед і вперед.

кожним сидженням видніє число: 16, 17, 18 і т. д. відповідно до сиджень. Аж ось читаю: „Емердженсі екзіт". Добрий бизнес — „Емердженсі екзіт"... Кудиж? У повітря? Коміть головою?

Не довго одначе я думала над цим „Емердженсі", бо ось підходить „стувардес" і приносить касу і „сендвич". Ага — думаю — це для розради. За хвилину знова подала каву другому пасажирови. І так кожному. Я каву випила, добра була, а сендвича і не рушила.

Аж ось на переді кабіни появився червоний світляний напис: „Тай ди белт — пліз". Ага — думаю — якась перестерога. Дехто з пасажирів перевязує паски, що є прикріплені по боках кожного фотеля. Перевязала я себе і свою маленьку теж, а вона радіє, каже, що тепер не впаде. Стувардес підходить до кожного пасажира та глядить, щоб усі були обвязані тими пасками. Щож це буде — думаю. Ага — це певно тепер будуть ці порожні „пакети", про які мені згадувала одна моя знайома, що недавно відбула теж повітряну подорож „Пакети" це безповітряні простори, які трапляйться поміж хмарами.

Поволі сонце ховається за одну хмарку, за другу, і не стямились ми, як опинились у хмарах, як в імлі. Машина почала працювати, мотори гуділи сильніше і мчались так, наче драбинястий віз по замерзлій болотнистій дорозі. — Нараз — гоп! І літак сховзнувсь у порожнечу. Та це тільки один мент, бо ось він знова з гуркотом мчиться. За хвилину знова „гоп", точнісенько як колесо воза в ямку, та тільки на возі їдучи ти й не зважаєш зовсім на таку ямку, а тут в літаку така ямка і такий „гоп" тебе заласкоче попід груди, бо не знаєш — як глибока така ямка... За хвилину знова такий „гоп" і знов і знов. Моя маленька дивиться на мене і каже безжурно: „Іт джомпс, ізнт іт?" Та всеж таки за кожним таким „гоп" стисне сильніше мою руку, а я погладжу її по голівці. Мовляв — не бійся... (бо я сама в страху).

Може за десять або пятнацять хвилин ми пробились крізь хмари і знова наша птиця пишно пливе у повітрі. Сонечко сяє і небо чисте, прозоре. Гляджу вдолину — минаємо суходіл і пливемо понад озеро „Ірі". Глядиш і дух тобі запирає! Яка краса, яка велич, а заразом яка гроза!... Поволі озеро зливається з горизонтом і творить величаву округлу синяву. Так тихо, благо... Хочеш спочити і забути за все. Відчуваєш якусь безмежну синяву... Так якось голубо, синьо, нічого не скаламутить цієї блаженної синяви..

Здіймаю капелюх і спокійно опираю назад голову. Ох, як добре...

Поволі літак завертає. Гляджу крізь вікно, знова зелень, ясна, темна то знова кучерява. Глянула по другому боці крізь вікно і щож це? — Літак наче зачіпає своїм крилом об цю кучеряву зелень. Отсеж по цьому боці підгіря починається. Краток тут не видно, а тільки різноманітна зелень. А там дальше видно знімаються дими. Певно якесь більше місто.

Ближче і ближче, глядиш і як дивно! Наче якась химерна дитина порозкидала забавки. Хатки, доми а то й великі будівлі виглядають наче малесенькі пачечки. Ось у цьому пункті повно, здається, накопичено і наложено цих пачечок.

Та що це? — Ми йдемо вниз...

Йонґставн — почулось через голосник.

Нижче і нижче; вже видно дороги; видно, як біжать авта наче дрібні мурашки. Ще нижче і ось торкаємо землі, їдемо на колесах, ще трошки і ось наша птиця сіла наче квочка, завернула трохи хвостом і — стала. Стувардес стала біля дверей, а там із зовні приставляють сходи, прикріплюють їх і дають знак, що все готово. Вона відчинила двері і вифурнуло двоє пасажирів наче двоє курят зпід квочки...

За хвилину увійшли двох нових пасажирів і двері зачинились. Усі сидять спокійно. Стувардес, гарна, висока, до всіх привітлива, „на позір" стоїть на свойому урядовому становищі. (Кінець буде).

ВІД ВИЩОЇ ШКОЛИ В СЛОВТСБУРҐІ

Вакаційний час для шкільної молоді, то найкращий час в життю та на жаль той час дуже короткий. Ще шкільна молодь не набавилася, ще не змірила глибокости рік чи оезр, аж тут пригадують їй, що вже час знов йти до школи. І такий порядок рік за роком.

Так воно для молоді. Та не так для добрих і мудрих родичів. Доки діти малі й в нижчих клясах, то родичі тим ще не дуже журяться, але як вже перейдуть до вищих кляс, цебто до „гайскул", то мудра мати старається щоб її доня мала не лише добру науку, але й славу доброго виховання, а це залежить і від того, в якій школі вона те виховання дістала. Тепер добре виховану дівчину пізнати на залізничих стаціях, в „стріткарах", в галях а навіть в церковнім хорі. Всі ті дівчата різняться своїм гарним поведенням від загалу і кожда мама горда з такої доні, бо на неї всі звертають увагу.

Та такого доброго виховання навіть і при найліпшій волі самі мами серед своїх праць не можуть дати, але Боже Провидіння так зарядило, що в поміч мамам в вихованню старших дівчат приходять наші Сестри Служебниці, що отворили вищу школу т. є. „гайскул" разом з виховавчим інститутом для дівчат.

Тому, добра мамо, не надумуйсь, де маєш післати свою доню на наступний шкільний рік до гайскул. Посилай її до Академії Пречистої Діви Марії в Словтсбурґ! Там вона навчиться не лише того, що в кождій вищій школі, але ще навчиться притім української мови, української пісні й зрозуміє, що вона не лише американка, але й українка, про що наші діти тут так мало знають.

Про всякі інформації пишіть на таку адресу:

SISTER SUPERIOR,
St. Mary's Villa at Table Rock
Sloatsburg, New York.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Р. К., Канада. — Адреса укр. греко-кат. церкви в Парижі є така: Eglise Ukrainienne, 186, Bd. Saint-Germain, Paris (6), France.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ВІЛКС-БЕРІ, ПА. — Місячні збори Бр. св. О. Николая, від. 99, відбудуться в неділю, 22. липня, зараз по Сл. Божій, в гали парохіяльній. Просимо всіх членів прийти на ті збори і заплатити свої мінсячні вкладки. — Уряд.

КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ. — Тов. Запорозька Січ, від. 342, повідомляє своїх членів, що піврічні збори відбудуться в неділю, 22. липня, в українськім Павільоні, в годині 2. пополудні. Просимо всіх членів зійтись на час. — І. Савчак, предс.; А. Скоципецх, кас.; І. Маркович, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Піврічні і місячні збори Тов. Зоря від. 69, відбудуться в суботу, 21. липня, в 8. год. ввечір, в церковній гали св. Юрія, 28 Іст 7. вул. Просимо всіх членів прийти на збори. — Й. Забавчук, предс.; І. Мартинець, кас.; М. Ликтей, секр.

НЮ ГЕЙВЕН КОНН. — Збори Тов. Любов, від. 370, відбудуться в неділю, 22. липня, зараз по Сл. Божій, в церковній галі, 127 Парк вул. Взиваємо членів прийти на ці збори бо є важна справа до ухвали. — П. Волянюк, предс.; О. Гіна, кас.; М. Сампара, секр.

ЕЛІЗАБЕТ, Н. ДЖ. — Піврічні збори Тов. Запорозька Січ, від. 234, відбудуться в суботу, 21. липня, в 7:30 ввечір, в салі У. Н. Дому, 214-216 Фултон ул. Просимо всіх членів прийти на означений час, бо буде звіт фінансовий за другий квартал і інші важні справи до полагодження. — За уряд: П. Сташко, предс.; І. Пілат, кас.; С. Могила, фін. секр.

МІЛВІЛ, Н. ДЖ. — Тов. ім. С. Мельничука, від. 331 подає до відома всім свої членам, що піврічні збори відбудуться в суботу, 21. липня, в годині 8. ввечір, в У. Н. Домі. Просимо всіх членів прийти на ці збори та вислухати звіту урядників і контр. комісії, а також забрати свої чеки дивіденди від У. Н. Союзу. — М. Ключка, предс.; А. Матолич, кас.; А. Романюк, секр.

НЮ БРІТАН, КОНН. — Піврічні збори Бр. св. Петра й Павла, від. 254, відбудуться в пятницю, 20. липня, в год. 8. ввечір. Просимо всіх членів прийти на ці збори, бо буде піврічний звіт і інші важні справи до полагодження. — За уряд: А. Котик, предс.; Ю. Дзят, кас.; І. Козира, секр.

ДЖАНСТАВН, ПА. — Повідомляємо місцевих і позамісцевих членів, що піврічні збори Бр. св. Арх. Михаїла, від. 11, відбудуться в неділю, 22. липня, зараз по Сл. Божій, в парохіяльній галі. Просимо всіх членів прийти і вислухати звіту урядників і контр. комісії. Довгуючих членів упоминаємо вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі поступимо згідно зо статутом. Члени, котрі ще не отримали дивіденди, хай являться на збори, бо поштою не висилаємо. — За уряд: В. Романів, предс.; А. Дуда, кас.; П. Сцілений, секр.

ПАСЕЙК, Н. ДЖ. — Піврічні збори Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 42, відбудуться в неділю, 22. липня, в годині 2. пополудні, в льокали У. Н. Дому, 237 Говп Еве. Просимо всіх членів і членниць та урядників, щоби конечно прийшли на піврічні збори, бо маємо деякі важні справи до вирішення. Члени, котрі ще не дістали дивіденди, хай зголосяться до секретаря по чеки. — За уряд: Ф. Ґулька, предс.; М. Гуцалюк, кас.; П. Головачук, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. — Тов. ім. Івана Франка, від. 83, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 21. липня, в годині 7. ввечір. Просимо членів прийти і забрати свою дивіденду. — С. Чорномаз, секр.

РАЧЕСТЕР Н. Й. — Бр. св. Йосафата, від. 217, повідомляє всіх своїх місцевих і позанмісцевих членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 22. липня, в годині 2. пополудні точно, в галі де звичайно. Просимо всіх членів прийти на ці збори бо є важні справи до вирішення. Уряд і контрольна комісія дадуть звіт з діловодства за 6 місяців. Довгуючих членів взиваємо вирівнати свої довги, бо інакше будуть суспендовані. Члени, котрі ще не отримали дивіденди з У. Н. Союзу, хай прийдуть на збори і заберуть свої чеки, щоб секретар не перетримував їх довший час. — За уряд: М. Яцула, пр.; Т. Шутрот, кас.; А. Іванів, секр.

СТЕМФОРД, КОНН. — Місячні збори Бр. св. Арх. Михаїла, від. 350, відбудуться в неділю, 22. липня, в годині 3. пополудні, в церковній гали на Ґринвіч Еве. Просимо всіх членів і членниць, місцевих і позамісцевих, прийти на збори точно на означений час. На цих зборах буде роздана дивіденда від У. Н. Союзу. — В. Карий, предс.; В. Блащук, кас; І. Михайлишин, секр.

САВТПОРТ, КОНН. — Тов. ім. Т. Шевченка, від. 84, подає до відома всім членицям і членам, місцевим і позамісцевим, що дуже важні піврічні збори відбудуться в неділю, 22. липня, точно в годині 4. пополудні. Є дуже важні справи до полагодження, яких сам уряд не може полагодити, тому уряд просить всіх членів прийти на збори. — За уряд: Ю. Гоголь, предс.; М. Сендзік, кас.; П. Дудко, секр., P. O. Box 43, Southport, Conn. Tel. Fairfield 9-2078.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

Дня 27. червня 1945 р. померла у 58. році життя

МАРТА ШПАК (МОХНАЦЬКА)

членниця 181 відділу У. Н. Союзу в Менвіл, Р. Ай.

Покійна походила з містечка Товсте, повіт Скалат, Західна Україна. До Союзу вступила в 1924 році. Оставила в смутку двох синів, Івана й Теодора Мохнацькі (з першого подружа-. Іван служить при американській армії як лікар з рангою капітана. Тепер знаходиться десь у Англії.

Похорон відбувся 30. червня з дому жалоби до української прав. церкви св. Стефана при участи членів Сестр. св. Анни, родини, кревних і знайомих. Поховано її на прав. цвинтарі св. Михаїла в Іст Блекстон, Масс. — В. Й П.!

П. Лапчинський, секр.

Дня 7. липня 1945 помер в Матаван. Н. Дж.

ІВАН ГЕТМАН,

член Бр. св. Володимира, від. 130 У. Н. Союзу в Ню Йорку.

Покійний походив із села Дибча, повіт Ярослав, Західна Україна. Був основним членом Братства св. Володимира і приявним на перших зборах 19. квітня 1904 р. Лишив у смутку жену Софію і 4 синів. Двох з них служить в армії Злучених Держав.

Похорон відбувся 10. липня 1945 р. при участи членів Братства, родини і знайомих. Поховано на католицькім цвинтарі св. Йосифа в Кейпорт, Н. Дж. — В. Й. П.!

Уряд Бр. св. Володимира в Ню Йорку.

ТАРЗАН, ч. 1213. Сильний спротив.

Кинувшися до ніг сторожів, Тарзан звалив націстів на землю.

Він сподівався, що удар їх оголомшить, так, що вони не зможуть видати окрику алярму, але ці вояки показалися твердими.

Тарзанові пальці схопили одного за горло, здушуючи його крик.

Але тепер два інші приходили до себе й були готові кричати помочи.